

Katowice, 30 czerwca 2019 roku,

dr hab. Małgorzata Myśliwiec
Uniwersytet Śląski w Katowicach
Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa

**Ocena osiągnięcia naukowego:
„System polityczny współczesnych Włoch. Dynamika zmian”
oraz pozostałego dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego
w postępowaniu habilitacyjnym Pana dra Rafała Dudały**

Niniejsza recenzja sporządzona została w związku z decyzją Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów nr BCK-I-L-6585/19 z dnia 7 maja 2019 roku o powołaniu komisji habilitacyjnej w postępowaniu habilitacyjnym Pana dra Rafała Dudały w dziedzinie *nauk społecznych*, w dyscyplinie *nauki o polityce* i wyznaczeniu mnie na recenzenta.

Jest sporządzona zgodnie z przepisami ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2003 nr 65 poz. 595 z późn. zm.; tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 1789) oraz rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. 2018 poz. 261).

1. Sylwetka zawodowa Habilitanta

Pan dr Rafał Dudała jest absolwentem Wydziału Humanistycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach (obecnie: Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach). W latach 1995-2000 realizował studia na kierunku filologia polska.

W latach 2000-2005 odbył studia filozoficzno-teologiczne w kieleckiej filii Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (obecnie: Uniwersytet Papieski Jana Pawła II). Na piątym roku studiów został wyróżniony stypendium Ministra Edukacji Narodowej i Sportu za szczególne osiągnięcia naukowe.

W latach 2008-2010 Pan Doktor kontynuował studia z zakresu nauk społecznych w Instituto „Redemptor Hominis”, Pontificia Università w Rzymie, które zwieńczył obroną pracy licencjackiej poświęconej badaniom porównawczym znaczenia wolności dla porządku demokratycznego w myśli Luigiego Struzo i Michaela Novaka. Uzyskany tytuł zawodowy związany był z badaniami dotyczącymi społecznej nauki Kościoła. Uzyskanie najwyższej noty (*summa cum laude*) pozwoliło Habilitantowi na bezpośrednie podjęcie studiów doktoranckich na tej samej uczelni.

Studia doktoranckie zostały zrealizowane przez Pana dra Rafała Dudałę w latach 2010-2013. 16 października 2014 roku zwieńczyła je obrona dysertacji doktorskiej pt.: *La nozione della libertà religiosa nella dichiarazione „Dignitatis humanae”. Una riflessione sulla società e sulla cultura contemporane*, napisanej pod kierunkiem prof. Flavio Felice oraz promotorów pomocniczych, prof. Philippe Chenaux oraz prof. Rocco Pezzimenti.

Przebieg pracy zawodowej Pana dra Rafała Dudały jest związany z Kielcami i Lublinem. Na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach jest zatrudniony od 2016 roku, gdzie pracuje do dziś (obecnie na stanowisku adiunkta). Natomiast na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim jest zatrudniony od 2013 roku.

Podsumowując sylwetkę zawodową należy stwierdzić, że Habilitant posiada spore doświadczenie w zakresie pracy naukowej i dydaktycznej nie tylko na polskich uczelniach, ale także na uniwersytecie włoskim. Ów element wskazuje na bardzo dobre przygotowanie zarówno do prowadzenia badań interdyscyplinarnych i międzydziedzinowych w zakresie nauk społecznych, jak i do badań na arenie międzynarodowej. Obydwie kompetencje zasługują na szczególne uznanie w kontekście wymogów stawianych współczesnym polskim badaczom przez wprowadzane obecnie regulacje prawne.

2. Ocena osiągnięcia naukowego w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2003 nr 65 poz. 595 z późn. zm.; tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 1789)

2.1 Wstępna charakterystyka osiągnięcia naukowego

Jako osiągnięcie naukowe, określone przez przepisy art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2003 nr 65 poz. 595 z późn. zm.; tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 1789), Pan dr Rafał Dudała przedłożył monografię pt. *System polityczny współczesnych Włoch. Dynamika zmian*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, Kielce 2019, s. 289. Składa się ona z wykazu używanych skrótów, wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia, bibliografii, wykazu tabel, wykazu wykresów, wykazu map oraz aneksów. Układ pracy jest prawidłowy i nie budzi żadnych zastrzeżeń. Praca została wydana starannie. Poza walorami merytorycznymi – o czym poniżej - jest dobrze przygotowana pod względem językowym, technicznym oraz estetycznym, co w moim przekonaniu jest także istotne przy przedstawianiu tego rodzaju pracy awansowej.

2.2 Ocena podjętego problemu badawczego

Na stronie 13 Habilitant przedstawił główny cel badawczy. Jest nim „określenie specyfiki (o ile takowa istnieje) systemu politycznego wybranego państwa, tj. Włoch, a także wskazanie kierunku, w którym dokonuje się tytułowa zmiana.” Jednocześnie na s. 14 sprecyzował główne pytanie badawcze: czy istnieje specyfika włoskiego systemu politycznego?

W dalszej części wstępu (s. 15) przedstawione zostały trzy kolejne pytania szczegółowe (1. Co tworzy specyfikę włoskiego systemu politycznego? 2. Które z obecnych instytucji? 3. Jakie rodzaje zależności w granicach systemu?). Postawione w ten sposób pytania uważam za trafne w rozważaniach na temat funkcjonowania systemu politycznego badanego państwa. W tym miejscu wyrażam jednak rozczarowanie faktem, że każdemu pytaniu szczegółowemu nie towarzyszy jedna szczegółowa hipoteza. Przyjęcie takiego sposobu prowadzenia rozważań zapewniłoby większą klarowność wyводу. Zapewne pomogłoby także w ostatecznym sformułowaniu głównej hipotezy badawczej, której we wstępie brak. Niejako zamiennie Habilitant stawia natomiast dwie hipotezy badawcze (nie określając, czy szczegółowe, czy główne). Pierwsza z nich zakłada, że „system polityczny współczesnych Włoch podlega zmianom strukturalno-funkcjonalnym. Mają one charakter

ewolucyjny i zmierzają w stronę zreformowanego modelu demokracji liberalnej, która w dotychczasowym wariantcie okazała się dysfunkcjonalna.” Natomiast druga z przyjętych hipotez zakłada, że „istnieje specyfika współczesnego włoskiego systemu politycznego i wynika ona zarówno z przyczyn egzogennych, jak i endogennych.”

Generalnie kolejność przedstawionych elementów nie budzi moich zastrzeżeń. Porządek zakładający przedstawienie celu badań, głównego pytania badawczego, pytań szczegółowych, a na końcu dwóch hipotez badawczych uważam za prawidłowy. Konstrukcja wstępu zyskałaby jednak, gdyby charakterystyka stanu badań została umieszczona tuż po uzasadnieniu wyboru tematu i jeszcze przed wyjaśnieniem celu badań (Habilitant czyni to dopiero po przedstawieniu celu i głównego pytania badawczego). Ponadto jeszcze raz podkreślam, że przedstawienie hipotez szczegółowych, odpowiadających kolejnym pytaniom szczegółowym, byłoby – moim zdaniem – zabiegiem zapewniającym większą przejrzystość wyводу. Taki zabieg pozwoliłby także na nieco bardziej zdyscyplinowaną strukturę poszczególnych rozdziałów. Natomiast rozbudowanie wątku pytań i hipotez szczegółowych pomogłoby w ostatecznym sformułowaniu głównej hipotezy badawczej, która w tekście nie jest wyraźnie określona, a rozbita na dwie. Wyraźnie chciałabym jednak podkreślić, że uwagi te mają charakter polemiczny w stosunku do zaproponowanego sposobu przeprowadzenia procesu badawczego i klarowności wyводу. Habilitant jasno określił bowiem cel badań i przyjął na podstawie postawionych pytań wstępne założenia (dwie hipotezy badawcze). Miał do tego pełne prawo, a przyjęta konstrukcja – choć w moim odbiorze nieco mniej klarowna – zapewniła poprawną realizację procesu badawczego. Przeprowadzone rozważania – pokazujące uzyskiwane kolejno wyniki badań – zostały podsumowane, a przyjęte hipotezy zweryfikowane w zakończeniu.

Na stronie 16 zostały przedstawione cezury czasowe badań. Za cezurę początkową Habilitant przyjął początek lat 90. XX wieku. Natomiast za cezurę końcową wybory parlamentarne z 4 marca 2018 roku. O ile w przypadku cezury początkowej odbiorca tekstu uzyskuje dość precyzyjny jej opis, o tyle cezura końcowa w żaden sposób skomentowana nie została. Akapit poświęcony temu elementowi uważam zatem za opisany, lecz nie uzasadniony. Ów element mógłby być nieco lepiej dopracowany. Chętnie dowiedziałabym się bowiem dlaczego wybrano właśnie taki przedział czasu, a nie inny i na czym – zdaniem Habilitanta - polega jego specyfika.

Praca składa się z czterech rozdziałów. Stanowią one odzwierciedlenie przyjętych we wstępie założeń badawczych. Przedstawiają one kolejno charakterystykę włoskiego systemu politycznego po

II wojnie światowej (ze szczególnym uwzględnieniem zmian wynikających z przyjęcia nowej konstytucji oraz kształtowania się systemu partyjnego), przeobrażenia badanego systemu w latach 90. XX wieku, które dokonywały się pod wpływem kolejnych reform, a następnie determinanty zmiany systemu politycznego Włoch oraz nowe zjawiska we włoskiej praktyce politycznej.

Konkludując należy stwierdzić, że zaproponowany przez Habilitanta problem badawczy, a także zaprojektowany oraz przeprowadzony proces badawczy doprowadziły do powstania opracowania oryginalnego. Bez wątpienia żadne z istniejących w literaturze przedmiotu opracowań nie przedstawia problemu dynamiki zmian włoskiego systemu politycznego w podobny sposób. Szczególnie cenne jest także rzetelne i usystematyzowane przedstawienie zmian, które stały się wyróżnikiem włoskiego systemu politycznego w drugiej dekadzie XXI wieku. Elementy te stanowią znaczny wkład Habilitanta w rozwój dyscypliny *nauki o polityce*. A to oznacza, że przedłożona do oceny monografia spełnia warunki określone w art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2003 nr 65 poz. 595 z późn. zm.; tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 1789).

2.3 Ocena metodologiczna osiągnięcia naukowego

Metodologia przeprowadzonych badań została opisana przez Habilitanta na s.15. Zgodnie ze stwierdzeniem Autora: „zastosowano zbiór („wiązkę”) metod analityczno-empirycznych.” Do owej grupy zaliczonych zostało 5 elementów. Pierwszy punkt „- a)” - opisany został w następujący sposób: „historia doktryn i analiza źródeł historycznych”. Przyznam, że trudno mi zrozumieć na czym miałyby owa metoda polegać (w szczególności „historia doktryn” jako metoda badawcza). Habilitant nie wyjaśnia bowiem w jakim zakresie i do zbadania którego z podjętych obszarów owa metoda miała zastosowanie. Nieco więcej światła na sprawę rzuca treść punktu „b)”: „analiza treści dokumentów historycznych (programów partyjnych, wystąpień polityków)”. Uzyskujemy bowiem z jej lektury informację, która część materiału źródłowego została przeanalizowana przy jej zastosowaniu. Szkoda jednak, że nie otrzymujemy w tym miejscu nieco bardziej szczegółowej informacji o tym, które programy i wystąpienia których polityków zostały owej analizie poddane. W punkcie określonym jako „c” odnajdujemy następujący opis: „analiza prawnych regulacji ustroju (konstytucja, ustawy niższego rzędu)”. Jak rozumiem, Habilitant miał tu na myśli analizę instytucjonalno-prawną, co uważam za wybór niezwykle trafny dla badań politologicznych, w szczególności zaś dla badań nad współczesnymi systemami politycznymi. Dane zamieszczone w

nawiasie informują nas także, które źródła zostały przeanalizowane przy zastosowaniu tej metody. Jak się domyślam, Autorowi chodziło tu o konstytucję Włoch z 1947 roku, choć nie jest to jasno napisane. Dużo bardziej zagadkowo – jako dla badaczki systemów politycznych – brzmi dla mnie pojęcie „ustawy niższego rzędu”. Po pierwsze niejasne jest samo sformułowanie. W żaden sposób nie wskazuje bowiem na konkretną grupę regulacji, zajmujących określoną pozycję we włoskiej hierarchii aktów prawnych. Z takiego sformułowania nie wynika, czy Habilitant miał na myśli ustawy parlamentu centralnego, czy też może ustawy regionalne (i które konkretnie). Ten element powinien być zostać zdecydowanie lepiej dopracowany. Kolejny punkt, oznaczony jako „d” informuje czytelnika o tym, że następna z zastosowanych metod to: „analiza danych z badań empirycznych zastanych (uporządkowanych graficznie)”. Tu jednak – poza zbędną w tym miejscu informacją o sposobie prezentacji danych – nie uzyskujemy informacji o jakie wyniki badań i przez kogo przeprowadzonych chodzi. Ostatnia z metod, określona literą „e”, opisana jest jako „wywiady z ekspertami (wywiad swobodny) oraz obserwacja uczestnicząca badanego systemu (pobyty studyjne we Włoszech)”. Wielka szkoda, że Habilitant nie informuje w tej części opisu metodologii z kim owe wywiady przeprowadzone zostały i dlaczego dokonał takiego, a nie innego doboru ekspertów. Ciekawym byłoby poznanie teorii lub poglądów, z którymi Autor zapewne podjął polemikę, decydując się na konkretny dobór interlokutorów. Ta sama uwaga dotyczy informacji o obserwacji uczestniczącej i pobytach studyjnych we Włoszech. Opis metodologiczny z pewnością zyskałby, gdyby Autor opisał sytuacje w których uczestniczył i uzasadnił ich wybór.

W opisie metodologii badań wyraźnie zabrakło mi odwołania do metody, którą w praktyce Habilitant jednak zastosował. Chodzi mi o metodę porównawczą - jedną z najbardziej charakterystycznych dla nauk o polityce. Aby wskazać na dynamikę zmian bez wątpienia Autor monografii musiał porównywać określone zjawiska, zachodzące we włoskim systemie politycznym, w określonym przedziale czasowym. Szkoda, że o tym fakcie nie wspomniał we wstępie.

Konkludując należy jednak stwierdzić, że pomimo opisanych wyżej niedociągnięć w konstrukcji i formule opisu badań, Habilitant prawidłowo zastosował metody typowe dla dyscypliny, jaką są *nauki o polityce*. W kontekście zaproponowanych badań moje szczególne uznanie budzi zastosowanie metody analizy instytucjonalno-prawnej, analizy źródeł (w tym także aktów prawnych), analiza danych zastanych, wywiadu swobodnego oraz obserwacja uczestnicząca, a przede wszystkim metody porównawczej, dzięki zastosowaniu której powstanie pracy było w ogóle możliwe.

2.4 Ocena merytoryczna

Rozdział I przedłożonej do oceny monografii koncentruje się w pierwszej kolejności na historycznych aspektach związanych z przemianami włoskiego systemu politycznego po II wojnie światowej. Nie jest to opracowanie nowatorskie. Bazuje bowiem na publikacjach i poglądach znanych już na gruncie literatury przedmiotu. Stanowi jednak istotny element pracy, porządkujący w syntetyczny sposób dane, w literaturze do tej pory bardzo rozproszone. Elementem, który zwrócił moją szczególną uwagę, jest opis zarówno zmian w strukturze i kompetencjach poszczególnych segmentów władzy w układzie horyzontalnym, jak i wertykalnym. Habilitant opisuje bowiem zmiany, jakie zaszły w funkcjonowaniu władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej, a także konstrukcję związaną z decentralizacją i powstaniem włoskiej odmiany państwa regionalnego. Szkoda, że elementy te – jako dwa niezwykle ważne procesy - nie zostały wyraźnie rozdzielone.

Kolejna część rozdziału poświęcona jest ewolucji systemu partyjnego. Pozytywnie oceniam tą część pracy. Przedstawia bowiem procesy dla włoskiego systemu niezwykle charakterystyczne.

Rozdział II poświęcony został zmianom, jakie zaszły w działaniu włoskiego systemu politycznego w latach 90. XX wieku. Habilitant trafnie wskazuje w tym zakresie zarówno czynniki wewnątrzsystemowe (brak reform prawa wyborczego, korupcja, klientelizm), jak i związane z przemianami zachodzącymi w otoczeniu systemu (dekompozycja bloku wschodniego). Wyodrębnienie trzech problemów w ramach rozdziału uważam za trafne. Niemożliwym byłoby bowiem mówienie o *zmianie* sposobu funkcjonowania włoskiego systemu politycznego (lub wręcz o *dynamice zmian*), gdyby nie reformy i próby reform, których podejmowano się w politycznym centrum od początku lat 90. XX wieku. Ich syntetyczne i rzeczowe przedstawienie uważam za duży walor ocenianej monografii.

Równie istotnym czynnikiem, warunkującym dynamikę zmian we włoskim systemie politycznym, poczynawszy od lat 90. XX wieku, były zjawiska zachodzące w jednym z jego podsystemów, czyli w systemie partyjnym. Równie syntetyczne i rzeczowe przedstawienie skutków utraty pozycji przez chadecję, dekompozycji lewej strony włoskiej sceny partyjnej, a także wzrost znaczenia ugrupowań o charakterze regionalnym uważam za cenny element opracowania.

W końcu trzecim problemem, charakteryzowanym w rozdziale II pracy, jest ewolucja włoskiego systemu wyborczego. Podjęcie tego wątku uważam za szczególnie ważne. Wiele definicji demokracji wskazuje bowiem wybory jako jeden z najważniejszych jej mechanizmów. I trudno wskazać inny przykład europejskiego państwa wysoko rozwiniętego, w którym dynamika zmian,

związana z przyjmowaniem coraz to nowych regulacji w zakresie prawa wyborczego, byłaby większa.

W rozdziale III omówione zostały najważniejsze determinanty warunkujące zmiany we włoskim systemie politycznym. Pierwszą grupę stanowią determinanty polityczne. Do najważniejszych z nich – w warunkach włoskiego systemu politycznego - Habilitant zaliczył instytucję referendum, praktykę formowania sojuszy wyborczych, efektywność i integralność systemu partyjnego, a także „rozmycie” ideologicznego charakteru rywalizacji.

Drugą grupą determinant, wyróżnioną przez Habilitanta, są czynniki ekonomiczne. Zaliczone zostały do nich takie zjawiska jak funkcjonowanie w strefie wspólnej waluty europejskiej, zadłużenie publiczne oraz bezrobocie.

Grupę trzecią stanowią determinanty społeczne. Do najważniejszych, mających znaczący wpływ na dynamikę zmian włoskiego systemu politycznego zaliczone zostały: tradycyjny podział na Północ – Południe, zbyt długie zamieszkiwanie młodego pokolenia wraz z rodzicami, wykluczenie młodych z rynku pracy, bezskuteczność aparatu bezpieczeństwa oraz korupcja.

Ostatnią, czwartą grupę, stanowią determinanty religijne. Habilitant zaliczył do nich relacje państwo – Kościół, pluralizm religijny, stosunek katolików do kwestii społecznych i bieżących wydarzeń politycznych.

Należy podkreślić, że wybór opisanych powyżej determinant jest niezwykle trafny i wskazuje na dobrą znajomość Habilitanta realiów życia społecznego we Włoszech. Przeprowadzony wywód naukowy jest prawidłowy i nie budzi zastrzeżeń merytorycznych.

Rozdział IV jest poświęcony nowym zjawiskom we włoskiej praktyce politycznej. Habilitant zaliczył do nich zachowania wyborcze, populizm i migracje. W części poświęconej zachowaniom wyborczym szczególnie ciekawa analiza dotyczy kwestii zaufania wybranym instytucjom oraz partycypacji w życiu społecznym i politycznym.

W części odnoszącej się do zjawisk populistycznych na szczególną uwagę zasługuje przedstawienie zjawiska neopopulizmu, kształtującego się na współczesnej włoskiej scenie politycznej jako konsekwencja kryzysu reprezentacji, słabości ustroju demokratycznego oraz likwidacji państwa opiekuńczego po głębokim kryzysie gospodarczym. Habilitant bardzo trafnie wskazał w tym kontekście na specyficzny rodzaj przywództwa, tak charakterystyczny dla Silvio Berlusconiego, Beppe Grillo i Matteo Renzi.

Za trafne uważam także wskazanie problemu migracji jako zjawiska wpływającego na dynamikę zmian włoskiego systemu politycznego. Habilitant w bardzo rzetelny sposób przedstawił zarówno historię włoskich migracji poza granice państwa, jak i problemy związane z pojawieniem się u jego granic licznych przybyszów, nie tylko z państw europejskich.

Przedłożona do oceny monografia stanowi opracowanie, w którym można wyróżnić dwie części. Pierwsza, na którą składają się rozdział pierwszy i drugi, odnosi się do kwestii historycznych kształtowania włoskiego systemu politycznego i jego współczesnej charakterystyki. Ta część – choć wyraźnie widać, że autorska – w dużej mierze odwołuje się do dorobku literatury przedmiotu w tym zakresie. I trudno z takiego stanu rzeczy czynić Habilitantowi zarzut. Temat włoskiego ustroju i systemu politycznego był bowiem podejmowany w doniosłych opracowaniach naukowych nie tylko na gruncie włoskim, ale także polskim (choćby w wybitnych pracach prof. Zbigniewa Witkowskiego oraz prof. Zbigniewa Machelskiego). Przedstawiona charakterystyka jest syntetyczna, rzetelna i ciekawa, a także pokazuje, że Habilitant doskonale orientuje się w literaturze przedmiotu.

Druga część, którą tworzą rozdziały trzeci i czwarty, jest natomiast opracowaniem nowatorskim. Odnosi się zarówno do zjawisk wewnątrzsystemowych, jak i wiążących włoski system polityczny z jego otoczeniem, a także wskazuje na najważniejsze zjawiska polityczne warunkujące dynamikę jego zmian. Lektura tej części monografii pozwala na stwierdzenie, że jej Autor doskonale orientuje się w realiach społecznych i politycznych współczesnych Włoch. Potwierdza także, iż potrafi trafnie wybrać koncepcje teoretyczne, dotyczące określonych zjawisk, a następnie przy ich zastosowaniu dokonać krytycznej analizy określonego problemu.

Monografia przedłożona do oceny jako główne osiągnięcie naukowe potwierdza, że problem funkcjonowania włoskiego systemu politycznego stanowi jedną z głównych linii badawczych Pana dra Rafała Dudały.

Jednoznacznie należy też stwierdzić, że przedłożona do oceny monografia, wskazana jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2003 nr 65 poz. 595 z późn. zm.; tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 1789), wnosi znaczny wkład w rozwój stanu wiedzy na gruncie nauk o polityce na temat dynamiki zmian włoskiego systemu politycznego. Analiza merytoryczna pracy pozwala na jednoznaczną konkluzję, że jest to praca oryginalna, wyczerpująca wymogi ustawowe, stawiane tego typu osiągnięciom.

3. Ocena pozostałego dorobku naukowo-badawczego Habilitanta

Poza monografią, wskazaną przez Habilitanta jako główne osiągnięcie naukowe, w przedłożonym do oceny dorobku znajduje się jeszcze jeden artykuł w czasopiśmie znajdującym się w bazie Journal Citation Reports (JCR), jeden artykuł na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH), jedna monografia współautorska, trzy redakcje prac zbiorowych, sześć artykułów w czasopismach naukowych, które nie są wykazywane na listach JCR lub ERIH, a także trzy rozdziały w pracach zbiorowych

W 2018 roku Pan dr Rafał Dudała opublikował artykuł pt.: „Leadership in the Time of Populism: selected examples of Italian political leadership” w czasopiśmie naukowym „Political Preferences”, notowanym na liście ERIH. Rok później ukazał się artykuł pt.: „Italian Catholicism in the Face of Contemporary Socio-political Challenges. An Attempt to Analyse”, w czasopiśmie „Political Science Review. Przegląd Politologiczny”, notowanym w bazie JRC. Obydwa teksty prezentują wysoki poziom naukowy i czynią zadość wysokim wymaganiom, związanym z przyjęciem tekstu do publikacji. Także obydwie odnoszą się do problematyki włoskiej i są sporządzone w języku angielskim.

Problematyce włoskiej poświęcone są również inne publikacje Pana dra Rafała Dudały. Należy do nich zaliczyć część przygotowaną przez Autora w monografii z 2019 roku, opublikowanej wspólnie z prof. Agnieszką Kasińską-Metryką, pt.: „Społeczeństwa w obliczu zmian. Przeobrażenia polityczno-kulturowe w Hiszpanii i we Włoszech”. W obszarze problematyki włoskiej ułożone są także trzy artykuły naukowe: „Rosatellum – włoski system wyborczy i jego wpływ na wynik wyborów parlamentarnych” („Rocznik Nauk Społecznych” nr 1, 2019), „Italian migration policy: changes and effects” („Przegląd Narodowościowy/Review of Nationalities” nr 8, 2018), a także „Wkład myśli Luigiego Sturzo i Michaela Novaka do debaty nad ustrojem demokratycznym” („Rocznik Politologiczny” nr 11, 2015).

Obszaru basenu Morza Śródziemnego dotyczy również praca pod redakcją Pana dra Rafała Dudały pt.: „Śródziemnomorski model zmian w państwie” (Kielce 2019). Habilitant występuje tu nie tylko w roli redaktora i autora wstępu, ale także jako autor jednego z rozdziałów, zatytułowanego „Wpływ zmian preferowanych wartości na procesy wyborcze. Analiza na przykładzie wyborów parlamentarnych we Włoszech”.

Analizując dorobek Pana dra Rafała Dudały po uzyskaniu stopnia naukowego doktora można stwierdzić, że dominują w nim – w różnych aspektach - badania nad problematyką włoską. Inne linie badawcze, które zostały podjęte przez Habilitanta to kwestie wyborcze na poziomie lokalnym, relacje państwo-Kościół, a także tożsamość narodowa i etniczna. Badania te – zarówno pod względem merytorycznym, jak i metodologicznym – lokują się niewątpliwie w dyscyplinie nauk o polityce. Z całą odpowiedzialnością mogę także stwierdzić, że przedłożone do oceny wyniki badań prezentują wysoki poziom naukowy.

Moich zastrzeżeń nie budzi ilość przedłożonych publikacji. Zważywszy bowiem na stosunkowo krótki okres czasu, jaki upłynął od momentu uzyskania przez Habilitanta stopnia naukowego doktora należy stwierdzić, że jest to dorobek ilościowo zadowalający.

Na wyróżnienie zasługuje aktywność Pani dra Rafała Dudały w zakresie kierowania i realizacji projektów badawczych. W momencie złożenia wniosku o wszczęcie niniejszego postępowania Habilitant kierował w ramach badań statutowych na macierzystej uczelni projektem badawczym pt.: „Modernizacja a zmiana społeczna na przykładzie Włoch i Hiszpanii. Badania porównawcze”. Był on realizowany razem z prof. Agnieszką Kasińską-Metryką z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, a także prof. Luca Diotallevi z Uniwersytetu Roma Tre oraz prof. Flavio Felice z Uniwersytetu Molise.

Ponadto uczestniczy w trzech innych projektach badawczych, finansowanych przez MNiSW i dotyczących konfliktów kulturowych w państwach Zachodu, polityki zagranicznej i bezpieczeństwa państw eurazjatyckich w XXI wieku, a także tożsamości mniejszości białoruskiej.

Oceniając zarówno dorobek publikacyjny Pana dra Rafała Dudały, jak i jego zaangażowanie w realizację projektów badawczych należy stwierdzić, że posiada on umiejętność inicjowania i realizowania pracy w zespołach. Należy także zauważyć, że nie jest to tylko współpraca na gruncie lokalnym, czy wyłącznie polskim, ale także owocna współpraca międzynarodowa. W tym kontekście nie budzi moich zastrzeżeń fakt, że wśród realizowanych projektów Pan Doktor nie ma jeszcze grantów tak prestiżowych konkursów jak np. organizowane przez NCN. Jestem przekonana, że przy tak wysokich kompetencjach naukowych i zaangażowaniu w inicjowanie kolejnych projektów ich realizacja pozostaje kwestią czasu. Bez wątpienia Habilitant jest bardzo dobrze przygotowany także do tego rodzaju wyzwań naukowych.

Pan dr Rafał Dudała bierze również aktywny udział w konferencjach naukowych. Pomiędzy 2016 i 2019 rokiem – czyli zaledwie w ciągu trzech lat – uczestniczył w kilkunastu kongresach i konferencjach międzynarodowych i krajowych (w tym CEPSA oraz IPSA).

Dwukrotnie uczestniczył w przygotowaniu konferencji naukowej, w roli jej sekretarza (w 2018 oraz 2019 roku) oraz dwukrotnie w roli organizatora i prowadzącego (w 2017 i 2018 roku).

Ponadto Habilitant bierze czynny udział w pracach komitetów redakcyjnych i rad naukowych aż 6 czasopism naukowych.

Jest członkiem czterech towarzystw naukowych, w tym IPSA, PTNP oraz PTMP.

Biorąc pod uwagę fakt, że wniosek habilitacyjny został złożony przez Pana dra Rafała Dudałę zaledwie 5 lat po uzyskaniu stopnia doktora uważam, że przedłożony do oceny dorobek jest wystarczający do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego.

4. Ocena działalności dydaktycznej i organizacyjnej Habilitanta

Pan dr Rafał Dudała posiada spore doświadczenie w prowadzeniu zajęć dydaktycznych na wyższych uczelniach, zarówno w języku polskim, jak i angielskim. Warto przy tym podkreślić, że prowadzone przez Habilitanta zajęcia ściśle wiążą się tematycznie z obszarem, w którym prowadzi on badania naukowe. A to zapewne wpływa to na ich wysoki poziom merytoryczny.

Do najważniejszych przedmiotów prowadzonych przez Habilitanta na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach należy zaliczyć: *Naukę o państwie*, *Naukę o państwie, prawie i polityce*, *Psychologię polityki*, *Stosunki wyznaniowe i etniczne*, *Filozofię i etykę polityki* oraz *Teorię polityki*.

W 2018 roku Habilitant uczestniczył w wymianie międzynarodowej, realizowanej w ramach europejskiego programu Erasmus Plus dla kadry akademickiej. Warto przy tym podkreślić, że wyjazd do Viterbo nie wiązał się tylko z pobytem studyjnym, ale przede wszystkim z wygłoszonymi w języku angielskim kilkogodzinnymi cyklami wykładów, poświęconych głównym obszarom badawczym, którymi zajmuje się Habilitant.

Pani dr Rafał Dudała aktywnie uczestniczy też w pracach organizacyjnych Instytutu Polityki Międzynarodowej i Bezpieczeństwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Pełni rolę pełnomocnika dyrektora IPMiB do spraw studiów podyplomowych, kieruje studiami podyplomowymi *Wizerunek i PR*, jest członkiem Kierunkowego Zespołu ds. Programów Kształcenia na kierunku *politologia*, pełni funkcję wiceprzewodniczącego zespołu ds. umiędzynarodowienia nauki w ramach IPMiB, a także jest członkiem zespołu przygotowującego wniosek o uruchomienie II stopnia studiów na kierunku „stosunki międzynarodowe”.

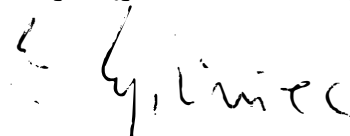
5. Wnioski

Jednoznacznie stwierdzam, że zarówno przedstawiona do oceny dokumentacja, scharakteryzowana jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2003 nr 65 poz. 595 z późn. zm.; ; tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 1789), jak i pozostały dorobek naukowo-badawczy, organizacyjny i dydaktyczny nie pozostawiają wątpliwości co do tego, że przyszło mi ocenić badacza o sprecyzowanych zainteresowaniach naukowych.

Dorobek naukowy, przedłożony przez Pana dra Rafała Dudałę jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2003 nr 65 poz. 595 z późn. zm.; tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 1789) uważam za wnoszący istotny wkład w rozwój nauki w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce i subdyscyplinie współczesnych systemów politycznych, a tym samym za spełniający wszelkie wymagania stawiane w tym względzie przez przepisy prawa.

Zamieszczone powyżej uwagi pozwalają mi na sformułowanie jednoznacznie pozytywnej opinii w przedmiocie nadania Panu dr. Rafałowi Dudale stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o polityce.

Wnioskuje o dopuszczenie Habilitanta do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Małgorzata Mysliwiec